

A panelépületek tűzvédelmi problémái, és azok lehetséges megoldásai

Az épületek javarésze a 60-as, 70-es években épült, illetve került megtervezésre. Ebből adódóan számos jelenleg hatályos tűzvédelmi előírás nem, vagy csak részben teljesül. A hatályos előírásoktól eltérő kialakítás magában hordozza a közelmúltban kialakult tüzesetekhez hasonló események bekövetkezését. A tűzkárok csökkentéséhez jelentősen hozzájárulhatnak az ott lakók is, ha nagyobb odafigyeléssel használják, illetve újítják fel épületeiket, lakásaikat. A panelépületek sok változata terjedt el hazánkban, ezért általánosságban lehet csak az épületek tűzvédelmi helyzetéről beszélni, illetve azokra megoldást találni.

A panel épületek létesítési problémái:

Az épületek lépcsőházai általában egy légteret alkot a közlekedő folyosókkal, így bármely lakásban keletkezett tűz során felszabaduló égéstermékek bejutnak a lépcsőházba, amelyet képes füsttel telíteni, így a menekülési útvonal biztonsággal nem használható.

A pinceszintet tartalmazó panelépületek lépcsőházai a pinceszinti közlekedőn keresztül összeköttetésben vannak egymással, így egy itt keletkező tűz az épület valamennyi lépcsőházára veszélyt jelenthet, mivel azokat füsttel és hővel telítheti ez által megakadályozva a biztonságos menekülést.

Egyes épületszerkezetek – különös tekintettel a gépészeti vezetékek aknafalai – nem elégítik ki a velük szemben támasztott éghetőségi és tűzállósági határérték követelményeket. Az aknák szintenként nem kerültek leválasztásra, így lehetővé teszik a tűz függőleges terjedését a bennük kialakuló kéményhatás következtében.

A lakások villamos vezetékai – amennyiben azok nem kerültek felújításra – az akkori idők villamos fogyasztásának figyelembevételével kerültek kiépítésre, amelyet a mai állapot jelentősen meghaladt. Napjainkban akár jelentős fogyasztásnövekedés is jelentkezik – a mosógép, mosogatógép, klímaberendezés és egyéb – villamos fogyasztók együttes használata során. A villamos vezetékek ilyen módon történő túlterhelése a vezetékek felmelegedéséhez vezethet, amely tüzet okozhat.

A panel épületek használati problémái:

A lakók a különböző átalakítások során, pl. lakásajtók biztonságosabbra történő cseréje során általában figyelmen kívül hagyják a tűzvédelmi követelményeket és nem megfelelő éghetőségű, illetve tűzállósági teljesítményű ajtókat építenek be. Ez azzal a veszéllyel jár, hogy egy esetleges tüzeset során a lakásból könnyen kijuthat a tűz – megakadályozva az épületben tartózkodók menekülését – illetve a tűz bejut a lakásba, ezáltal az ott lévőket, azok anyagi javait veszélyezteti, valamint elősegíti a tűz terjedését.

A lakók biztonságérzetét hivatott növelni a folyosói rácsok beépítése, azonban ezek elhelyezésével a lakók a saját menekülésüket, a tűzoltóság beavatkozását, valamint a tűzvédelmi berendezések alkalmazását akadályozzák. Egy tűz esetén a lezárt folyosóból a lakók csak a rács kinyitása után képesek kijutni, azonban ha azon a folyosószakaszon keletkezett a tűz, akkor a közlekedő gyorsan füsttel telítődhet az ott tárolt éghető anyagok vagy az ajtók nem megfelelő tűzvédelmi paraméterei miatt, így már a rács kinyitása is problémát jelenthet, amely helyzetet tovább tetézi a lakók felfokozott idegállapota, esetleges pánikja.

Ugyanakkor a lakók önmaguk menekülésének korlátozásán túl a tűzoltók beavatkozását is késleltetik, mivel a tűzoltóknak ilyenkor a rácsot le kell vágniuk ahhoz, hogy a tűzoltásához hozzá tudjanak kezdeni.

Számos esetben fordul elő, hogy a lakók a lezárt folyosórészen különböző éghető anyagot halmoznak fel, bútorokat és egyéb használati tárgyakat helyeznek el. Ez a körülmény egyrészt szűkíti a menekülési útvonalat, akadályozza a menekülést, másrészt egy lakástűz esetén elősegítheti a lakások közötti tűz terjedését.

Hasonló módon szoktak a lakók eljárni a lépcsőházak közötti átjárást biztosító folyosók, illetve tetőátjárók lezárásánál. Az itt történő lezárás azért jelent problémát, mert a kétirányú menekülési lehetőséget a lakók megszüntetik. Az alsóbb szintek felé már nem lehetséges a menekülés a füst miatt, ezért a másik lépcsőház, vagy a tető jelentheti a biztonságos teret. A lezárások miatt a lakók beszorulhatnak az épületbe, lakásukba, melyek az előbb említett okok miatt nem jelentenek megfelelő védelmet.

Az anyagi biztonságra való törekvés mellett megjelenik a lakók gazdasági körülményei miatt a spórolás igénye is. Általánosságban megállapítható, hogy a társasházak a villamos berendezések, és a villámvédelem felülvizsgálatának elhagyásán, a száraz felszálló tűzivízvezetékek karbantartásának elmulasztásán próbálnak meg takarékoskodni. Nem gondolnak ilyenkor arra, hogy a villamosvezetékek – a korábban már említett okok miatt is – potenciális gyújtóforrások lehetnek, és a felülvizsgálat a hiányosságokat kiszűrheti, ezáltal csökkentve az ilyen tüzek kialakulásának valószínűségét. A tűzvédelmi berendezés karbantartásának elmulasztása pedig a tűzoltói beavatkozást lassítja, ezzel elősegítve a tűzterjedését.

A lépcsőházi füstelvezetők is használhatatlanná válnak amennyiben azok megközelíthetőségét rácsokkal lezárják vagy a füstelvezető nyitószerkezetét nem tartják karban. Figyelemmel arra, hogy a lépcsőházak füstelvezetésére csak ez a szerkezet szolgál – mivel a lépcsőházi ablakok kinyitását a lakók többsége tűz esetén nem teszi meg – annak működésképtelensége szintén a menekülés meghiúsulását vonhatja magával.

A szellőzőrendszerek a tisztítás hiánya miatt elzsírosodottak, így az anyaglerakódás a tűzterjedését jelentős mértékben elősegíti, mivel saját maga is könnyen ég.

Bár tűzvédelmi előírásba nem ütközik az erkélyeken történő anyagtárolás – kivéve, 10 liter mennyiség feletti éghető folyadéktárolás (pl.: alkohol, benzin, festék, lakk) – azonban egy esetleges tűz során az alatta lévő lakásból kiáramló hő, illetve az égéstermékek képesek lehetnek meggyújtani ezen anyagokat.

A panelépületek korszerűsítésére irányuló programok keretében elkezdődtek az épületek utólagos homlokzati hőszigetelési munkálatai is. Amennyiben a kivitelező megfelelő minőségű hőszigetelő rendszert épít be, akkor ez tűzvédelmi problémát, illetve veszélyt nem hordoz magában, azonban egy nem megfelelő tűzvédelmi tulajdonságokkal rendelkező homlokzati szigetelőanyag képes akár az épület teljes homlokzatára kiterjedő tüzet okozni. A homlokzat égése meghiúsíthatja a tűzoltóság magasból mentő szereinek alkalmazását és ezáltal jelentős mértékben akadályozza a személyek mentését. Ez a téma kifejezetten nagy figyelmet igényel a lakóközösségtől, mivel a munkálatok nem építési engedélyhez kötöttek, ezért a tűzoltóság a beépítendő hőszigetelő rendszer megfelelőségét nem is tudja ellenőrizni.

A korunk gazdasági fejlődése magával hozta a gépjárműállomány növekedését is, azonban a panelépületek létesítésekor ekkora mennyiségű gépjármű parkolóhely nem lett kialakítva az épületekhez. Ebből adódik, hogy a lakók már a tűzoltási felvonulási területen is parkolnak, mely kifejezetten a tűzoltógépjárművek működési helyeként szolgál annak érdekében, hogy a lakók akár az ablakokon keresztül is menthetőek legyenek. Az itt parkoló autók, vagy jelentősen korlátozzák, vagy lehetetlenné teszik a tűzoltói beavatkozást, ezzel saját magukat, illetve lakótársaikat is veszélyeztetve.

Megoldások az érintett épületek tűzvédelmi helyzetének javítására:

Először a gondolkodásmódon kell változtatni, belegondolni, hogy szomszéd utcában, városban, vagy a tőlünk távol keletkezett lakástüzek akár nálunk is előfordulhattak volna, illetve emberi gondatlanságból bármikor előfordulhatnak. Ha ezt a gondolatmenetet sikerül elsajátítani, illetve magunkénak érezni, akkor természetesen már azt is érezhetjük, hogy a megoldás kulcsa részben a kezünkben van, és mi mint érintett lakók sokat segíthetünk magunkon azzal, hogy a használatból eredő kockázatokat csökkentjük. Ehhez nem kell mást tenni, mint a vonatkozó tűzvédelmi előírásokat betartani, azaz a használati problémák részben leírtakat nem elkövetni, illetve azokat felszámolni.

A használati részben hivatkozott utólagos homlokzati hőszigetelési munkálatok megkezdése előtt célszerű a területileg illetékes katasztrófavédelmi kirendeltséget megkeresni és náluk érdeklődni az alkalmazható anyagok vonatkozásában, vagy segítséget, tájékoztatást kérni a tekintetben, hogy a kivitelező milyen iratokkal igazolhatja az alkalmazni kívánt szigetelőrendszer tűzvédelmi megfelelőségét, és azt a kivitelezés megkezdése előtt már célszerű elkérni tőle.

A létesítési gondok kiküszöbölése már bonyolultabb, idő és költségigényesebb. Saját magunk védelmét is szolgáljuk, ha a lakáson belüli villamos vezetékeket a megnövekedett fogyasztási igényeinknek megfelelően felújítatjuk.

Az utólagos tűzszakaszolási és füstszakaszolási problémák kiküszöbölése jelentősen javíthatja az épület tűzvédelmi képességét, ugyanakkor szintén jelentős anyagi erőforrásokat igényelhet.

A gépészeti rendszerekből adódó tűzvédelmi hiányosságok orvosolhatóak. Részmegoldást a szellőzőrendszerek rendszeres tisztítása jelenti, mivel így meg lehet akadályozni a zsír, por, éghető anyag maradványok lerakódását a csővezeték falán. A tisztítást az Országos Tűzvédelmi Szabályzat is kötelezővé teszi. Természetesen ez önmagában nem elegendő, csak ideiglenes megoldás. Valamennyi szellőzőrendszer esetében a szintenkénti fődémlezárásokat, és vezetéklezárási lehetőségeket biztosítani kell. A nem megfelelő éghetőségű és tűzállóságú anyagokat ezért indokolt elbontani és megfelelőre cserélni.

A jogszabályoknak megfelelő használati és létesítési előírások érvényesítésén túl a lakosság – nem csak a panelépületek esetében – tovább növelheti saját tűzbiztonságát, ha lakásában tűzjelző berendezéseket (home detektorokat) és/vagy tűzoltó eszközöket (hordozható tűzoltó készülék, aeroszolos tűzoltó generátor, tűzoltó takaró stb.) helyez el. Ezek aránylag kis költségen beszerezhető eszközök, melyek jelentősen képesek emelni a lakás tűzbiztonságát azzal, hogy a tüzet a keletkezésük korai fázisában jelzik, így biztosítva a gyors menekülést, illetve oltás feltételeit, valamint a tüzet a kezdeti fázisukban képesek eloltani, így a tűzkárt csökkenthetik.

Természetesen mind a tűzjelző, mind a tűzoltó eszközök helyének szakszerű kiválasztása fontos annak érdekében, hogy azok ténylegesen a lehető leghamarabb jelezzenek, illetve a potenciális tűzkeletkezési helyek közelében legyenek elhelyezve. Ebben segítséget kérhetnek a tűzvédelmi eszközök forgalmazóitól, tűzvédelmi szolgáltatóktól, valamint a katasztrófavédelem szakembereitől egyaránt.

Összességében megállapítható, hogy a panelépületek nem tűzveszélyesek, azonban kiemelt figyelmet kell fordítani a tűzvédelmi használati előírások betartására, betartatására, valamint lehetőségekhez mérten ütemezni kell a létesítési hiányosságok megszüntetését.